

PHAN CẨM THƯỢNG

Điêu khắc cổ Việt Nam

ancient sculpture of Vietnam

NHÀ XUẤT BẢN MỸ THUẬT - 1997
FINE ARTS PUBLISHING HOUSE - 1997

ĐIỂM CẨM THƯỢNG

Việt Nam

ancient sculpture of Vietnam

NHÀ XUẤT BẢN MỸ THUẬT - 1997
FINE ARTS PUBLISHING HOUSE - 1997

LỜI GIỚI THIỆU

NEA NEUROBICS WORKBOOK

LỜI DÀN

Nếu nói đến nghệ thuật truyền thống Trung Hoa, trước năm phân bắc chia làm hai phần Trung và nghệ thuật truyền thống Việt Nam trước năm phân bắc chia làm hai phần. Tuy nhiên nhìn chung hai phần là khác nhau, song từ đó của tổng hợp vẫn nhằm sự giao thoa mộc mạc mà đặc thù nhất là khái niệm của tên gọi, đây là sự thống nhất trong Âm off quan và Bát thê thống nhất trong Phật giáo. Một hệ thống chủ yếu đều khái niệm Champa và Phù Nhuân. Một hệ thống chủ yếu đều khái niệm Phật giáo Bắc bộ. Dao Lão và tên ngang lồng nhau như cõi Bát thê thống nhất thành cõi biển riêng. Điều khác với thành một hoạt động chuyên nghiệp phát triển sớm là khái niệm riêng nguyên, thời mà chính thể phong kiến chưa rõ nét phẩm công lao động chưa rạch ròi. Sau này sau đó, nhà Huân có thể được coi như tổng hợp thương binh, thi nhân đều khéo ché được cái hồn thiêng linh ở giao thông thương binh sau đó là cả nông dân, trên nềnh biển. Nhưng trong chánh tranh, thời thế công khai cả hai bên tham chiến quyết trong bão tố. Sự dịch chuyển của họ (ví dụ như Champa sang Đài Loan, hay Đài Việt sang Trung Hoa) do từ nguyên hay bắt buộc theo sự ảnh hưởng qua lối của các phong cách điều khác.

Đo lich sử phuộc top của đất nước, nên điều khắc cổ Việt Nam không thuần nhất. Có các dòng điều khắc lớn như sau : 1. **Điều khắc thời Tiêu sử** từ thời đại đồ đá giữa đến thế kỷ 2 trước công nguyên. Có quan hệ xa xôi đến điều khắc tiền sử là điều khắc của các sắc tộc Tây Nguyên sống trong thời hiện đại nhưng vẫn bảo lưu tinh thần nguyên thủy. 2. **Điều khắc Phù Nam** từ thế kỷ 2 đến thế kỷ 6 và hậu duệ của nó là điều khắc Chân Lạp từ thế kỷ 6, 7 đến thế kỷ 17 ở Nam Bộ. 3. **Điều khắc Champa** từ thế kỷ 7 đến thế kỷ 15, và còn kéo dài đến thế kỷ 17 ở Trung Nam Bộ. Sau khi cả hai tiểu vương quốc trên nhập vào Đại Việt, thì hai nền điều khắc đó không còn tồn tại với cách hoạt động tôn giáo - nghệ thuật, mà được lưu giữ như các tác phẩm nghệ thuật thuần túy. 4. **Điều khắc phong kiến Đại Việt** từ thế kỷ 11 - 19 ở Bắc Bộ. Năm 1802 khi nhà Nguyễn dời đô vào Huế thì điều khắc Bắc bộ lan vào Huế và miền Nam.

Trong một vài giai đoạn cực thịnh của vương triều, tôn vinh đạo Phật hay đạo Hindu, điều khắc phát triển như biểu tượng quốc gia, như sự kết hợp giữa hình ảnh thần Phật và đức vua. Nhưng những giai đoạn đó không nhiều. Kinh tế nông nghiệp Việt Nam ở mọi địa bàn toàn quốc rất thấp và phân tán. Nên điều khắc tôn giáo có xu hướng phát triển trong dân gian, hoặc phát triển bởi sự cộng tác giữa quý tộc và làng và dân chúng. Quy mô điều khắc như vậy huân bô nhỏ và kích thước, nhưng lớn về số lượng, phức tạp về hệ thắn, và đặc sắc về cá tính sáng tạo. Có thể thấy tính chân dung rõ nét trong các pho tượng cổ trái ngược với yêu cầu hòa tan cá tính của tôn giáo. Chúng ta không biết rõ chính xác số lượng tượng ở Việt Nam, nhưng đến thế kỷ 18, không có dưới ba triệu

đó, nhưng đường với 70% dân đường mòn và lầy lội, không thể đi. Mùa mưa nước lũ dâng phai, xe bị đánh lật, dù có mìn mìn người lái cũng chết thảm, và sau này xe ôm sẽ nổi cao ngang với đầu con trâu, xe gác mìn là 9 số, xe 46 lô hàng, không sống được với xe buýt và xe bus. Vào ban đêm phải lái đường mòn trong khói mù, xe sẽ bị đâm mìn không gãy đầu, và xe ôm sẽ bị lật từ khóm này sang khóm khác là nỗi ám ảnh không có kinh nghiệm nào đã dạy nó như thế để tránh né quan sát.

MỤC LỤC CONTENTS

Lời giới thiệu <i>Introduction</i>	5 6
Lời dẫn <i>Introductory note</i>	6 7
<hr/>	
Điêu khắc Tiền sứ <i>Preliminary sculpture</i>	11 12
Điêu khắc nhà mộ Tùy Nguyễn <i>The sculpture of Tùy Nguyễn funeral house</i>	19 21
Mặt nạ Cử Tú <i>Cử Tú Mask</i>	22 23
<hr/>	
Điêu khắc Phù Nam và Chân Lạp <i>The Sculpture of Phù Nam and Chân Lạp</i>	37 38
Điêu khắc Champa <i>The Sculpture of Champa</i>	45 46
<hr/>	
Điêu khắc thế kỷ 11 - 12: Vương triều Lý (1010 - 1225) <i>The sculpture of the 11th - 12th centuries. Lý Dynasty (1010 - 1225)</i>	59 60
Điêu khắc thế kỷ 13 - 14: Vương triều Trần (1226 - 1400) - Hồ (1400 - 1407) <i>The sculpture of the 13th - 14th centuries. The Trần (1226 - 1400) - Hồ (1400 - 1407) Dynasties</i>	77 79
<hr/>	
Điêu khắc thế kỷ 15: Vương triều Lê sơ (1428 - 1527) <i>The sculpture of the 15th century. The Early Lê Dynasty (1428 - 1527)</i>	95 96
Điêu khắc thế kỷ 16: Vương triều Mạc (1527 - 1592) <i>The sculpture of the 16th century. The Mạc (1527 - 1592) Dynasty</i>	105 106
<hr/>	
Điêu khắc thế kỷ 17: Vương triều Lê - Trịnh (1592 - 1778) <i>The sculpture of the 17th century. The Lê - Trịnh dynasties (1592 - 1778)</i>	117 118
Điêu khắc thế kỷ 18: Vương triều Lê - Trịnh (1592 - 1788) và Tây Sơn (1788 - 1802) <i>The sculpture of the 18th century. The Lê - Trịnh (1592 - 1788) and Tây Sơn (1788 - 1802) Dynasty</i>	159 160
Điêu khắc thế kỷ 19: Vương triều Nguyễn (1802 - 1945) <i>The sculpture of the 19th century. The Nguyễn Dynasty (1802 - 1945)</i>	209 211
<hr/>	
Lời cuối sách <i>Postscript</i>	231 233